

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ОД від 22.09.2025 № 104

**Положення
про запобігання та протидію насильству та жорстокому
поводженню з дітьми.**

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення регламентує організацію роботи щодо запобігання та протидії булінгу у Сумському дошкільному навчальному закладі (ясла-садок) № 17 «Радість» м. Суми, Сумської області

1.2. Положення розроблене у відповідності до: «Конституції України»; Закону України «Про освіту»; Закону України «Про дошкільну освіту»; Закону України «Про охорону дитинства» Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»; Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми» №3792 від 06.06.2024; «Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми» постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 р. № 658

1.3. Усі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів гуманізму, поваги до честі й гідності дитини, недопущення будь-яких форм дискримінації, насильства та жорстокості.

1.4. **Основною метою** щодо запобігання та протидії булінгу є створення безпечного середовища, формування негативного ставлення до булінгу, захист психологічного здоров'я і соціального благополуччя всіх його учасників

1.5. **Головними завданнями** щодо запобігання та протидії булінгу є:

- попередження випадків насильства і жорстокого поводження;
- своєчасне виявлення ознак небезпеки;
- підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу про булінг (цькування), його причин та наслідків, порядок реагування на випадки булінгу (цькування) тощо;
- навчання ефективним формам спілкування;
- корекція поведінкових деструкцій;
- навчання стратегіям конструктивного вирішення конфліктних ситуацій;
- формування адекватної самооцінки;

- формування навичок саморегуляції поведінки;
- розвиток емоційного інтелекту учасників освітнього процесу, зокрема: розуміння та сприйняття цінності прав та свобод людини, вміння відстоювати свої права та поважати права інших;
- організація взаємодії з органами опіки, соціальними службами, поліцією;

II ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

У даному Положенні застосовано терміни в наступних значеннях:

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Кривдник – особа, яка вчинила насильство у будь-якій формі. особа, яка вчинила насильство у будь-якій формі.

Потерпілий (жертва булінгу) – учасник освітнього процесу, щодо якої було вчинено булінг (цькування).

Спостерігачі – свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу(цькування).

Сторони булінгу (цькування) – безпосередні учасники випадку:кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності).

Економічний булінг (насильство) – форма булінгу, що включає умисне позбавлення їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні необхідних послуг, примушування до безоплатної праці, інші правопорушення.

Сексуальний булінг (насильство) – форма булінгу, дії сексуального характеру, виражені словесно (погрози, залякування, непристойні зауваження) або фізично (доторкання, поплескування), що принижують чи ображають осіб, які перебувають у відносинах освітнього, трудового,

службового, матеріального чи іншого підпорядкування .

Фізичний булінг (наси́льство) - форма булінгу, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

Кібербулінг (наси́льство) - форма булінгу, що вчиняється за допомогою електронних засобів комунікації.

Протидія булінгу (наси́льству) - система заходів, що здійснюються керівництвом ліцею, а також іншими учасниками освітнього процесу, та спрямовані на припинення насильства, надання допомоги та захисту постраждалій особі, а також на належне розслідування випадків насильства.

ІІІ. ОЗНАКИ БУЛІНГУ.

3.1.До булінгу у закладі дошкільної освіти належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщеннях та на прилеглих територіях.

3.2.**Типовими ознаками** булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії кривдника, наслідком яких є заподіяння жертві булінгу психічної та/або фізичної шкоди (словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження переслідування, залякування, інші діяння,спрямовані на обмеження волевиявлення особи; будь-яка форма небажаної вербальної,невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, образи, жарти,

поширення образливих чуток; будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, штовхання, щипання, кусання, завдання ударів; інші правопорушення насильницького характеру).

3.3. Проявами, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу у закладах освіти, є:

- замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, неврівноважена поведінка;
- агресивність, напади люті, схильність до аутоагресії (самоушкодження) насильства;
- зниження когнітивних функцій та здатності до навчання;
- відлюдкуватість, уникнення спілкування, занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
- депресивні стани;
- явні фізичні ушкодження та намагання приховати травми та обставини їх отримання, ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);
- наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей;
- ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися.

IV. ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЮ)

4.1. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у ЗДО має бути постійним системним процесом, спрямованим на:

- виявлення булінгу (цькування) та (або) потенційних ризиків його виникнення;
- визначення та реалізацію необхідних заходів, способів і методів вирішення ситуацій булінгу (цькування) та/або усунення потенційних ризиків його виникнення.

4.2. Запобігання булінгу передбачає роботу за такими напрямками:

- ознайомлення педагогічних працівників ЗДО з особливостями прояву та ознаками булінгу у різних його формах;
- просвітницька робота практичного психолога серед здобувачів освіти щодо попередження насильства з використанням основних форм роботи, а саме: рольових ігор, міні-лекцій, бесід;
- профілактична робота педагогів та практичного психолога серед здобувачів освіти як своєчасне попередження відхилень у психічному та особистісному розвитку міжособистісних стосунках, запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому процесі;
- формування у педагогів та батьків навичок ідентифікації насильства як у своїй поведінці, так і в поведінці дітей з метою формування умінь виокремлювати існуючу проблему;
- створення у ЗДО умов недопущення булінгу та відповідного середовища та боротьби з негативними соціально-педагогічними наслідками цього явища.

4.3. Протидії булінгу передбачають роботу за такими напрямками:

- **діагностика** – соціальне і психологічне вивчення стану учасників освітнього процесу, моніторинг соціальних процесів та психічного розвитку окремих вихованців, визначення причин, що ускладнюють особистісний розвиток та взаємини в колективі;
- **корекція** – здійснення психолого-педагогічних заходів з метою усунення відхилень у психічному та особистісному розвитку і поведінці, подолання різних форм девіантної поведінки, психосоматичних станів у жертв булінгу.
- **реабілітація** – надання психолого-педагогічної і соціальної допомоги здобувачам освіти, які перебувають у кризовій життєвій ситуації, з метою адаптації їх до умов в ЗДО та соціального середовища;

V. ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ЗДО НА ВИЯВЛЕНІ ФАКТИ БУЛІНГУ

5.1.Завідувач ЗДО № 17

- розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною у ЗДО протягом однієї доби з моменту надходження та у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини, а також письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей;

-за потреби викликає бригаду екстреної медичної допомоги та звернутися до органів Національної поліції України;

5.2.Працівники ЗДО№17, у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані:

-вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;

-повідомити завідувача та принаймні одного з батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження, надає за потреби домедичну допомогу,

5.3. Працівники ЗДО несуть відповідальність за порушення цього Положення відповідно до трудового законодавства та інших актів України.

5.4. Приховування фактів насильства вважається грубим порушенням службових обов'язків.

VI. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Це Положення обов'язкове для всіх працівників ЗДО.

6.2. Контроль за виконанням покладається на керівника закладу.

6.3. Положення набирає чинності з моменту його затвердження наказом керівника ЗДО.